

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 468/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Róbertom Kučerom, Veľká okružná 2721/39, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 13 Co 39/2016-117 z 19. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 39/2016-117 z 19. apríla 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania, ktorým sa domáhala, aby okresný súd nahradil vyhlásenie vôle [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“), v ktorej ako predávajúci uzatvorili kúpnu zmluvu so sťažovateľkou ako kupujúcou. Predmetom predkupného práva bol spoluvlastnícky podiel vo výške 9/100 na pozemku vedenom v katastri nehnuteľností ako parcela registra E, parcelné č. [REDAKOVANÉ], orná pôda o výmere 11 316 m², ktorý sa nachádza v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], obec [REDAKOVANÉ], okres [REDAKOVANÉ], evidovaný na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „spoluvlastnícky podiel“).

3. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 12 C 297/2014-70 z 3. decembra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že *„... nahrádza vyhlásenie vôle žalovaných v 1. a 2. rade... ako predávajúcich tak, že uzatvárajú kúpnu zmluvu so žalobkyňou... ako kupujúcou o predaji spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti nachádzajúcich sa v k. ú. [REDAKOVANÉ]“*

1. Predmetom zmluvy je kúpa a predaj spoluvlastníckeho podielu 9/100 na nehnuteľnosti...

2. Predávajúci predmet kúpno-predajnej zmluvy predávajú kupujúcej za kúpnu cenu: 7.129,05 eur, ktorú je predávajúca povinná zaplatiť žalovaným v 1. a 2. rade tak, že prvú časť kúpnej ceny vo výške 1.500 eur uhradí do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a druhú časť kúpnej ceny vo výške 5.629,05 eur je žalobkyňa povinná zaplatiť žalovaným v 1. a 2. rade do 76 dní od zaplatenia prvej časti kúpnej ceny po právoplatnosti tohto rozsudku.“

4. Žalovaní proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že žalovaní nadobudli spoluvlastnícky podiel na základe kúpnej zmluvy medzi žalovanými ako kupujúcimi a [REDACTED] (ďalej len „pôvodná vlastníčka“) ako predávajúcou. Jadrom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že pôvodná vlastníčka nerešpektovala predkupné právo sťažovateľky.

Sťažovateľka uviedla: „Listom zo dňa 16.04.2011 p. [REDACTED] ponúkla ostatným podielovým spoluvlastníkom na odkúpenie okrem iného svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti... a to za kúpnu cenu vo výške 7-EUR/m² so splatnosťou kúpnej ceny do 28.04.2011 (ktorý termín bol zároveň termínom, v ktorom mohli podľa ponuky p. [REDACTED] realizovať ostatní podieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti svoje zákonné predkupné právo). Lehota na realizáciu predkupného práva bola však zo strany p. [REDACTED] stanovená v rozpore s ust. § 605 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť hnutel'nosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok; ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná.“

Podľa názoru sťažovateľky „List p. [REDACTED] zo dňa 16.04.2011 nespĺňa náležitosti ponuky na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti...“

Navyše list pani [REDACTED], zo dňa 16.04.2011 bol navrhovateľke doručený až po dátume 28.04.2011, teda po uplynutí termínu, ktorý v liste zo dňa 16.04.2011 stanovila p. [REDACTED] na využitie zákonného predkupného práva.

Napriek tomu, že list p. [REDACTED] zo dňa 16.04.2011 nespĺňal náležitosti... navrhovateľka listom zo dňa 02.06.2011 reagovala na list p. [REDACTED] a oznámila jej, že využíva svoje zákonné predkupné právo, a teda že s ňou uzavrie písomnú kúpnu zmluvu a zaplatí jej dohodnutú kúpnu cenu. Na tento list navrhovateľky už p. [REDACTED] nereagovala.

P. [REDACTED] dňa 16.04.2011 uzatvorila s odporcami ako manželmi kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol spoluvlastnícky podiel o veľkosti 9/100 na nehnuteľnosti...“.

6. Sťažovateľka porušenie svojich práv odôvodnila najmä tým, že „... závery Krajského súdu v Prešove... sú poznačené arbitrárnosťou a svojvôľou, ktoré popierajú

základnú právnu teóriu, a to vo vzťahu k právnej teórii týkajúcej sa zákonného predkupného práva ostatných podielových spoluvlastníkov a vo vzťahu k porušeniu princípu právnej istoty a ochrany oprávneného spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené.“.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 13Co/39/2016-117 zo dňa 19.04.2018 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, a právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 13Co/39/2016-1 17 zo dňa 19.04.2018 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania...“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. *Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu (ktorým okresný súd návrhu sťažovateľky vyhovel), došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože „...názor odvolacieho súdu vyslovený v uznesení, proti ktorému sťažnosť smeruje, v zmysle ktorého prejav pôvodnej spoluvlastníčky p. [REDAKOVANÉ], spočívajúci v ponuke podielov na odkúpenie, bol jasný, určitý, zrozumiteľný a niet pochyb, že podiel vyjadrený zlomkom bol ostatným spoluvlastníkom známy a skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] odpredala žalovaným nižší spoluvlastnícky podiel, než na aký ponuku prijala žalobkyňa znamená, že ponuka zo 16.04.2011 zahŕňala v celom rozsahu aj podiel predaný žalovaným, je svojvoľný, arbitrárny a popierajúci právnu teóriu zákonného predkupného práva ostatných spoluvlastníkov a princíp právnej istoty a ochrany oprávneného spoluvlastníka, a tento názor odvolacieho súdu považuje sťažovateľka za argumentum ad absurdum.“*

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných

súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. II. ÚS 723/2015, IV. ÚS 115/07).

14. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: «V konaní pred súdom prvej inštancie bolo nepochybne preukázané, že [REDAKOVANÉ] ako vtedajšia spoluvlastníčka listom zo dňa 16.4.2011 ponúkla ostatným spoluvlastníkom okrem iného aj svoj podiel k parcele KN E 138/511, ktorý v čase ponuky bol 1/5 čomu zodpovedá 20/100. Ponuka bola písomná, boli jasne a zrozumiteľne označené nehnuteľnosti, ku ktorým podiel sa ponúkal a tiež uvedená cena, za ktorú mieni svoj podiel predať vo vyčíslení na m². Keďže písomná ponuka znela „na moje spoluvlastnícke podiely“ niet pochýb, že ponuka [REDAKOVANÉ] bola na celý podiel na uvedenej nehnuteľnosti, teda podiel vo výške 1/5. Vôľa [REDAKOVANÉ] tak bola prejavená určite a zrozumiteľne, teda bola platným právnym úkonom v zmysle ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka a bola aj jasným návrhom na uzavretie zmluvy v súlade s ust. § 43a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ponuka obsahuje všetky podmienky, za ktorých mala byť kúpna zmluva uzavretá, preto realizácii predkupného práva ostatných spoluvlastníkov nebránila žiadna právna prekážka, čo v konečnom dôsledku potvrdila aj žalobkyňa prijatím ponuky listom z 2.6.2011.

V ponuke [REDAKOVANÉ] zo dňa 16.4.2011 bola stanovená lehota na zaplatenie kúpnej ceny za ponúkané podiely do 28.4.2011. Ponuka však bola doručená

žalobkyňi až dňa 6.5.2011, preto lehotu stanovenú pôvodnou podielovou spoluvlastníckou [REDAKOVANÉ] nemohla reálne splniť.

Podľa § 36 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznik, zmenu alebo zánik práva či povinnosti možno viazať na splnenie podmienky. Na nemožnú podmienku, na ktorú je zánik práva alebo povinnosti viazaný, sa neprihliada.

V súlade s vyššie citovaným ustanovením je dôvodné vysporiadať sa s podmienkou pôvodnej podielovej spoluvlastnícky [REDAKOVANÉ], spočívajúcou v zaplatení kúpnej ceny v lehote, ktorá uplynula pred doručením písomnej ponuky. Pre prípad, že táto bude vyhodnotená ako nemožná, nastupuje zákonný dôsledok spočívajúci v tom, že k zaplateniu žiadanej kúpnej ceny v stanovenej lehote nedôjde. Keďže lehota na vyplatenie kúpnej ceny nie je podstatnou náležitosťou kúpnej zmluvy, v danom prípade môže ísť o podmienku nemožnú a je potrebné riadiť sa zákonným ustanovením, ktoré pre vyplatenie podielov nehnuteľností stanovuje lehotu dvoch mesiacov.

Z doposiaľ vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalobkyňa prijala ponuku pôvodnej podielovej spoluvlastnícky listom z 2.6.2011, avšak v stanovenej zákonnej lehote dvoch mesiacov nevyplatila požadovanú cenu, preto bolo úlohou súdu prvej inštancie v týchto časových súvislostiach vysporiadať sa s námietkou žalovaných o preklúzii práva žalobkyne. Predkupné právo sa realizuje len raz, a to v pomerne krátkych prepadných (prekluzívnych) lehotách, po uplynutí ktorých už spoluvlastnícky podiel je možné previesť na inú osobu (pozri aj R 57/2006, R 49/2010).

[REDAKOVANÉ] totižto odpredala žalovaným nižší spoluvlastnícky podiel, než na akú ponuku prijala žalobkyňa, čo znamená, že ponuka zo 16.4.2011 zahŕňala v celom rozsahu aj podiel predaný žalovaným.»

15. Napadnuté uznesenie krajského súdu nie je konečným rozhodnutím, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci. V dôsledku vydania napadnutého uznesenia krajského súdu bol rozsudok okresného súdu zrušený a v konaní sa ďalej pokračuje. Sťažovateľka má a bude mať v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom, resp. v odvolacom či dovolacom konaní pred krajským súdom alebo Najvyšším súdom Slovenskej republiky, možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju

argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný právny prostriedok ochrany tých práv, ktorých porušenie namietala vo svojej sťažnosti. V tomto štádiu konania dôvody uvádzané sťažovateľkou v sťažnosti samy osebe nezakladajú ústavnú potrebu zásahu ústavného súdu v prebiehajúcom súdnom konaní (m. m. I. ÚS 538/2014, I. ÚS 112/2015, II. ÚS 723/2015).

16. Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09, I. ÚS 112/2015, II. ÚS 723/2015).

17. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť

procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (napr. IV. ÚS 254/2011, I. ÚS 112/2015, II. ÚS 723/2015).

19. Reflektujúc prezentované závery, ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018